

40. rocznica śmierci Karola Estreichera

2024-04-29

Dziś mija 40. rocznica śmierci Karola Estreichera, XI prezesa Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, absolwenta Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesora tej uczelni. Z tej okazji na jego grobie na cmentarzu Rakowickim zapłonę znicz od władz miasta Krakowa.

Zasługi Karola Estreichera dla polskiej sztuki są nieocenione. W sierpniu 1939 r. ewakuował z Krakowa do Sandomierza słynny ołtarz z kościoła Mariackiego dłuta Wita Stwosza. Po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. i rozbiciu jego oddziału przedarł się przez Węgry do Francji, gdzie na rozkaz generała Władysława Sikorskiego opiekował się ewakuowanymi z Polski dziełami sztuki, które tuż przed kapitulacją Francji przewiózł z Bordeaux do Anglii polskim statkiem „Chorzów”. W latach 1940–1945 kierował biurem rewindykacji polskiego mienia kulturalnego przy Rządzie Polskim w Londynie.

Był współtwórcą i aktywnym członkiem „The Vaucher Committee”, która gromadziła wykazy dzieł sztuki zagrabionych przez Niemców w okupowanej m.in. Polsce oraz w Kartotece pomysłu Karola Estreichera nazwiska grabieżców (ponad 600 nazwisk).

W latach 1945–1947 major Karol Estreicher był najsukcesowniejszym polskim rewindykatorem zagrabionych skarbów kultury narodowej, rozproszonych na terenie byłej III Rzeszy Niemieckiej. W maju 1946 r. przywiózł do Krakowa pociągiem składającym się z 26 wagonów: ołtarz mariacki, obrazy Rembrandta, Canaletta i inne skarby kultury.

Był twórcą i pierwszym dyrektorem Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius, a także redaktorem i współautorem książek „Straty kultury polskiej pod okupacją niemiecką” oraz „Nie od razu Kraków zbudowano”. Nazywany jest profesorem historii sztuki w mundurze i strażnikiem polskiego dziedzictwa kultury.